

REDACȚIA

Arad, Doak Ferenca-uloa nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro Ungaria:
pe un an . . . . . 20 cor.
pe 1/2 an . . . . . 10 "
pe 1/4 an . . . . . 5 "
pe o lună . . . . . 2 "

N-rii de Duminecă pe un 4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrisuri nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA

Arad, Doak Ferenca-uloa nr. 20

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b de fiecare publicație.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrisori nefrancate nu se primesc

Procesele de presă.

Suntem de părere, că presa naționalităților să nu țină limbajul violent pentru care procurorii în ori-ce moment să ne poată cita înaintea curții jurați din *Murész Osorheiu*, centru secuiesc, *Cluj*, metropola șovinismului, *Budapesta*, capitala neomaghiarilor, *Nyitra*, sediul noilor mântuitori de patrie ori *Seghedin*, unde judecă cel mai neașt maghiari.

Fată de ce: a fi dus înaintea uneia dintre aceste curți cu jurați, înseamnă *condamnare*. Dovezi recente sunt: osândirea redactorilor germani *Korn*, *Cramer*, *Korodi*, *Orendi* și *Lessl*; a slovacului *Valasek* . . . și punem rămasag, vor fi osândiți și frații *Markovits* din *Vagujhely* și preotul *Csiulik*, cari tocmai acum stau pe banca acuzaților, în *Nyitra*. . . Cât despre dietul *Mohan*, paratonerul — să nu zicem *Strohmann* — confrățitor dela *Sibiu*, ori cât se scuza și se facu naiv: că n'a știut adică pentru ce ia responsabilitatea nici și-a dat seama că ce o să urmeze, eată: primi 15 luni temniță ear din cauția foii se detrag 11000 coroane, ce numai în procesul *Repliciei* și a *Memorandului* s'a pomenit.

Și nu are nici un rost să intrăm, așa zicând eu sila, în focul prin care noi *Românii* în deosebi, am trecut deja, ș'am trecut cu onoare, pentru-că dintre ziarele române fie-care a dat jertfe destule molohului șovinist.

Pe atunci mai avea înțeles un proces: atrăgeam asupra noastră atențiunea nu numai a neamului, ci și a străinilor. Azi însă, după procesul *Memorandului*, streinătatea este edificată asupra relațiilor dintre naționalități și Ungurii hegemoni. Și necesitate ar fi nu să atragem asupra noastră atențiunea prin lupte date la curțile cu jurați maghiare, ci prin organizări pentru acțiunea comună a

naționalităților, în vederea combaterii șovinismului intolerant.

Dar să ne explicăm asupra ideii cu organizarea.

Înțelegem aceasta așa, că la comună, comitat și în ori-ce corporație, chiar în *Dietă*, unde naționalitățile se află față în față cu Ungurii, să arătăm ori-ce nedreptate ni s'ar face din ori-ce parte. Să arătăm cu dovezi, dacă ne aflăm înaintea unei călcări de lege ori al vre-unui abuz administrativ. Interpelarea, în privința dreptului limbii noastre, făcută de d. *Veliciu* în congregația *Aradului*, prețuește cât șapte procese de presă.

Și totuși, din atâtea comitate locuite de români, unde se mai duce lupta pentru drepturile limbii? Facem, se înțelege, o onorabilă excepție pentru *Caras Severin*.

Și unde au reușit să pună în discuția congregațiilor acest drept *Slovacii*, de pildă, cari sunt și ei trei milioane, ori *Serbi*, cari în partea de Sud a țării sunt, d'asemenea, destul de puternici?!

Nicăiri!

Ba ce vedem? *Slovacii*, *Serbi* și *Saxii* au reprezentanți în *Dietă*, de luni de zile ei tac însă, n'au făcut o singură interpelare, pe când material ar fi pentru fie-care săptămână două-trei. . . D'asemenea e fapt, că nu-i nici o legătură între reprezentanții din *Dietă* ai acestor naționalități.

Ei, cum să nu devină astfel procurorii tot mai aspri? Dar, văzându-ne așa de neorganizați, o să ne intențeze procese și pentru-că zicem *Tatăl nostru* în limba maternă, căci, la urma urmelor, și aceasta este în contra unității și ca limbă a statului ungar; ear procurorii toți de asta se însuflețesc: *unitatea* și de limbă a țării.

Ca să ne putem da seamă de spiritul ce-i animează pe procurori, acești *Arguși* ai „ideii“, să citim numai rechizitorul lui Dr. *Chudovszky*

Géza, procurorul dela *Nyitra*. Intre altele, eată ce a zis:

„Ori nu este dușman al ideii de stat avocatul, care deși trăiește pe pământ maghiar și se hrănește cu pâine maghiară, și totuși se declară — *Slovac*, aci, în fața justiției chiar, cum a făcut-o Dr. *Markovits Rezső*. . . Ori este patriot cel care se duce la *Praga* după sfat politic și propagă aici că din punct de vedere cultural *Slovacii* să se spriginească pe neamul ceh?! . . .

„Și se poate numi patriot doctorul, ca *Markovits Gyula*, pe care vicișpanul comitatului l-a pus sub cercetare disciplinară pentru sentimentele sale nepatriotice?

„Se poate oare socoti patriot bun preotul ca *Csiulik Lajos*, care în adunarea bisericească districtuală din *Pejon* vorbind slovaceste a protestat împotriva introducerii limbii ungurești ca limbă oficială și când îl huiduiesc, continuă nemțește, dar ungurește nu vrea să vorbească?

Cu alte cuvinte: după înaltele concepțe ale procurorului *Chadovszky*, este trădare de patrie a te numi *Slovac*, *Serb*, *Român* ori *Sax*. Este nepatriotism a ține la unitatea culturală a neamului tău. Și e destul ca vicișpanul să pornească în contra vre-unui funcționar neomaghiar cercetare disciplinară, pentru ca acesta să fie odată și pentru totdeauna — nepatriot!

Chadovszky acesta are să ajungă mare, ca predecesorul său *Kramolin*, care tot pentru asemenea ideii speciale, a ajuns comite suprem.

Dar să mergem mai departe.

El mai zice:

„Acuzații au mai săvârșit agitație și prin faptul, că s'au declarat aderenți al partidului național. Pentru-că, după lege, în *Ungaria* este o singură nație: cea maghiară! *Naționalitățile* nu pot fi socotite de cât ca grupuri sociale. . . Care altfel crede, agită în contra statului ungar.

Jeszenszky se poate ascunde: procurorul *Chadovszky* dela *Nyitra* i-a dat gata pe toți procurorii faimoși maghiari.

Fapt e însă, că opinia publică aplaudă aceste intortocheri de lege și aberațiuni patriotice.

Ce e de făcut deci?

Să combatem violent ideile acestea acolo unde procurorii n'au putere: în sinul diferitelor corporațiuni. În presă e destul dacă le arătăm în toată splendoarea lor. Publicul este deja destul de inteligent să le judece cum se cuvine și fără comentariu virulent din parte-ne.

Să ne ferim de procesele de presă cu atât mai ales, cu cât, desigur, întreaga goană actuală asupra presei este premeditată: cu scop ca să ne atragă atenția dela lucruri mai serioase. Ne risipim astfel puterile în mică încăierări și n'ajungem să ne strângem rëndurile pentru lupte politice mai decisive.

Desmînțim în chip categoric și autorisați din parte competentă știrea dată de ziarele locale, că secretarul consistorial *Vasile Goldis* ar candida pentru deputație în cercul vacant al *Ceiket*.

Vorbirea contelui Andrassy.

În ședința din 5 Februarie a *Dietei* contele *Andrassy Gyula*, fiul fostului diplomat, a ținut un discurs remarcabil în apărarea proiectelor militare.

Onorată *Dietă*! (*S'auzim! S'auzim!*) Proiectul de lege dela ordinea zilei a fost din diferite puncte de vedere cu diferite argumente combătut. Sunt de aceea cari au plecat din gândul că *Monarhia* aceasta n'are linsă de poziție de *Monarhie*. Punctul acesta de vedere l-a dezvoltat mai pe larg, foarte spiritual, cu mult aparat și ilustrații cu frumoase citații amical me *B öthy Akos*. (*Aplause vii în stînga și dreapta*). El pleacă de acolo și zice: poziția de mare pu-

SORRENTO.

Stătușem o zi și o noapte în *Pompei*; noaptea în unul din cele două oteluri de lângă intrare, aproape de *Porta marina*, ear ziua între ruine. Oeși pe la sfîrșitul lui *Decembrie*, era o zi admirabilă. Cerul era senin și albastru ca lacul mării, în care se ogîndea, ear soarele strălucitor și atât de cald, încât parșeșul ce-l luasem cu mine, îmi era o povară și de pe frunte îmi curgeau șiroaie de sudori, de căldură și de oboseală. Și am rătăcit pe toate stradele și am intrat în toate casele și am stat cu sufletul plin de viață în templul lui *Iupiter* și alui *Apollo* și alui *Aesculap* și în micul templu egiptean al zeiței *Isis* și am șezut în loge de peatră în „teatro coperto“ și în „teatro scoperto“ și am peregrinat până la infricșatul amfiteatru dela marginea orașului și am călcat pavagiul tăiat de ogașe, pe care au călcat sandalele străbunilor noștri și m'am reîntors de două și de trei ori pe aceleași drumuri și nu mă înduram să plec.

Dar când soarele se apropiase de apus și ceasul eșirei știam că a sosit, m'am dus odată pe forul pompeian și șezând pe o peatră seculară, am mai privit cu neșat acest tablou straniu și îngrozitor, dar atât

de admirabil, cum nu văzusăm nici în lumea închipuirilor din frumoasele noastre basme, cu care m'am ocupat odată. Și mi-se părea, că văd trecând pe din năntea mea pe *Sallust* și pe *Pliniu* cu *papyrusurii* sub suocară, că văd grupe de *Români*, în vîlbi în toge, stînd pe for și discutînd cu foc în armonioasa lor limbă și pe arcul dela începutul stradei di *Mercurio* vedeam frumoasa statuă equestră a împăratului *Caligula* și mi-se părea, că s'a întors vremea și lumea de acum 20 de veacuri se desfășură înaintea ochilor mei.

Dar în momentul următor m'am deșteptat, căci am văzut părății ruinați și colunnele ciuntite și miroseam scrumul și cenușa seculară, ear în fund vedeam *Vesuvul*, pe nădrăvanul cel păcătos, care sufla norii de fum și vecinic nepotolitei sale mâni și deasupra tuturor suridea dulcele cer al *Italiei* cu un soare plin de viață.

Și eu ședeam mereu pe peatră și soarele a asfințit în dosul munților *Salernului* și pe părășitele strade nu mai resuna nici un pas omenesc și de nicăiri nu se auzea nici o voce, — numai semnalul de eșire bătea lugubru la *Porta marina*.

Când m'am sculat și am plecat să es, am observat șezând pe o altă peatră în un alt colț al forului o damă, cu ochii ple-

cați la pământ și cu gândul rătăcit, cine știe în care vremuri.

Și am eșit cu niște sentimente atât de curioase, cum nu le-am avut nici odată în viața mea. Am văzut și eu multe lucruri mari și frumoase în această lume și am fost de multe ori emoționat până la lacrimi, dar nimic nu mi-a făcut o atât de adîncă și eguduitoare impresie ca acest oraș pustiu, în care par-că trăește sufletul unei lumi dispărute de 2000 de ani.

Și m'am grăbit la otel și am angajat pentru a doua zi o birjă, care să mă ducă de acolo, să nu o pățesc ca englezoaica din for, deapre care mi-a istorisit otelierul, că vine în fie-care an pentru 2—3 săptămâni, ear în acest timp toată ziua gade între ruine, ear în otel mănîncă totdeauna singură și nu se asociază cu nimeni. Cine știe, ce durere cumplită va fi apăsînd nenorocita ei inimă, dacă atât de mult iubește singurătatea și urește această lume reuțăcioasă și perfidă?

A doua zi dimineața trăsura mă așteptă înaintea otelului, dar spre mirarea mea, trupeșul și frumosul cal de ieri se metamorfozase în o mîrșoagă asemenea aceleia, pe care a încălecat cavalerul lui *Cervantes* *Don Quixote* dela *Mança*. Și de oare-ce nici bujarul nu mă putea lumina asupra acelei ciudate transformări am recurs la în-

țelepciunea lui *Signor Guardia*, care toată ziua stă gata între cărmuitorii birjari din năntea otelului. Omul legei, cuminte și pătit, a înțeles lucrurile și judecata, făcută stănde pede, mi-a fost mie favorabilă. Atunci mi-am luat o altă birjă, cu un cal bun, — căci birjile în *Italia* sunt toate cu un cal, — și fiind distanța până la *Sorrento* de 21 kilometri, am plecat îndată. — *Signor Guardia* mi-a zimit cu bunătațe de sub umbra chipului său și mi-a jurat „bon viaggio“, ear *Irjarii* nedreptățiți se va fi cugetat la usindurarea legilor omenești.

Vremea promitea a fi admirabilă, dar praful șoselei era îngrozitor. Trecînd printre holde cu vegetație verde și buiacă, am lăsat la dreapta *Torre dell' Annunziata* și *Torre del Greco*, două orașe situate chiar la pealele *Vesuvului* și în multe rînduri mai mult sau mai puțin parțial distruse de cătră neprasnicul și neomenosul lor vecin, — o împrejurare, care a dat naștere zicalei: „*Napoli* fa i peccati e *Tozze* li paga“.

Am trecut apoi prin *Castellammare*, oraș cu vre-o 30 de mii de locuitori, situat pe malul mării la începutul peninsulei *Sorrentului*, pe ruinele orașului *Stabiae*, pustiit la erupțiunea din anul 79 odată cu *Pompei* și *Herculaneum*.

De aici drumul duce ca vre-o 5 chi-

tere în definitiv n'are nici un înțeles, aceasta e un ceva de neînțeles, cu neputință de a fi defluat. Întrebă, cât contingent trebuie să se asigure poziția de mare putere? Apoi aci are dreptate. Precis nu se poate stabili, câtă forță armată îi trebuie unei puteri ca să fie mare putere. Dar întreb pe stimatul coleg: de cât creier are cineva lipsă ca să fie om cu minte. (Aprobări vii. *Așa-i! Așa-i! în stânga și în stânga extremă*). Ne-o știe asta spune în cantitate absolută? Așa-i că nu?

Barta Udön. Numai noroc trebuie!
Contele Andrássy Gyula: Și din faptul că nu știe deflui cât creier trebuie ca cineva să fie cuminte, așa-i că totuși nu va trage concluzia, că doar nici nu merită a stăruia ca omul să fie cuminte. (Aprobări în dreapta).

Colegul Beöthy, deși după dînsul concepțiunea de mare putere nu se poate deflui, totuși tot dînsul servește cu o definiție însă, cu una de acea, care adevărat, îi dă lui dreptate pentru-că e lipsită de ori-ce fond între împrejurările noastre actuale. Zice că poziția de mare putere la noi nu este alt-ceva decât politică dinastică în afară, pusă în față cu politica întemeiată pe interesele naționale.

Apoi aceasta este un anacronism istoric. Exemplele st. meu coleg sunt scoase din epoca când în adevăr a existat un interes particular dinastic. Care a fost esența acestor interese dinastice? Esența în două puncte principale: hegemonia ce trebuia susținută în Germania și a doua oară în Italia. Cu aceasta a rupt-o total politica noastră externă. (*Strigăte în stânga extremă: Pentru că a fost constrinsă!*) Conced. Și domnitorul a dat un exemplu rar în istoria universală că pune mai presus de vanitatea dinastică, bunăstarea și adevăratele interese ale popoarelor sale (Aprobări vii în dreapta *Așa-i! Așa-i în dreapta. Mișcare în stânga extremă*) când s'a făcut amic sincer și devotat acelor domnitori cari i-au răpit provinciile. (Aprobări vii. *Așa-i! Așa-i în dreapta*).

Dacă e deci adevărat aceste, — întreb: permis-e, corect-e și cu cale-e a vorbi și de politică dinastică și nu avem oare datorința a respinge aceasta cu toată energia. (Aprobări vii. *Așa-i! Așa-i în dreapta. Mișcare în stânga extremă*).

Dar dacă nu aceasta este esența ideii de mare putere, apoi care e? Să nu se poată defini aceste nici aproximativ? După părerea mea, se poate. Putere mare este acel stat, care dispune de o forță armată încât poate exercita rol deciziv în evenimentele politice ce se petrec peste hotarele sale și anume poate pentru aceia exercita, pentru-că dispune de o armată capabilă și de ofensivă. (*Așa-i! Așa-i! Aprobări în dreapta*). Putere mare este acea, a cărei alianță o solicită cele mai mari puteri ale Europei, și dacă interesele lor le permit, pun aceasta mai presus de alte alianțe. cu un cuvânt, putere mare este, una din cele mai puternice state dintre statele Europei.

Cât contingent trebuie, asta nu se poate

stabilă, aceasta este variabilă, (*Așa-i! Adevărat! în dreapta și în stânga extremă*) și durere până aci an de an a crecut. Dar pentru aceea mă miră argumentațiunea st. meu coleg Beöthy Akos când zice că în 1868 monarhia aceasta a trebuit să se lupteze împotriva eventualului atac din partea Germaniei ori Italiei; astăzi Germania și Italia sunt aliatele monarhiei; atunci aliați nu a avut, astăzi dușman în în sensul propriu nu are și prin urmare astăzi are lipsă de mai puțină forță armată ca și cum a avut atunci.

Cu permisiune, dar stimatul meu amic a uitat doi factori. Războiul din 1870 în urma căruia ideea revanche-ului francez a cauzat înmulțirea puterilor armate franceze și germane în așa măsură, că contingentele de astăzi în toată Europa au trecut cu mult peste contingentul de care a fost lipsă în 1868. Celalalt factor pe care l-a uitat este că Rusia, care până la 1870 a oștinut — cum se zice — războiul Crimei, de-atunci a intrat în girul politicii active, azi face politică exterioară activă, urmărește politica orientală. Starea de astăzi a o asemenea cu cea din 1868 în adevăr nu se poate; a croi îmbrăcăminte din evenimentele de-atunci pe cele de astăzi, în adevăr nu se poate. (*Așa-i! Adevărat! în dreapta și în stânga*).

Dar zice st. meu coleg că norocul tradițional al monarhiei, care a fost că vechii dușman ni-au devenit aliați, nu l-a știut exploata spre a reduce contingentul.

Întâin, ear întreb, drept-e, cu cale-e a zice că este numai noroc tradițional că ni s'au făcut aliați acei, cari mai înainte ne erau dușman. Nu este în aceasta nici un merit? Și întreb, nu crede dînsul, că condițiunea prealabilă a acestui noroc tradițional a fost toamla puterea noastră. (Aprobări în dreapta) că în acel moment în care s'ar sista puterea aceasta, în acel moment ne-ar părăsi și norocul tradițional? (*Așa-i! în dreapta și în stânga*). Pentru-că ce s'e condițiunea prealabilă a alianței? Puterea. Cu cel slab cine se aliază? Nime. (*Așa-i! Aprobări vii în dreapta și în stânga*).

Și să nu ne ziceți, că pentru dragul alianței trebuie s'aducem jertfă. Asta nu e adevărat. Pentru ori-ce alianță trebuie s'aducem jertfă. Dacă astăzi ne părăsește Germanul, pentru că zice: identitatea de interese a încetat, ne putem căștiga ori cât alți aliați; dar dacă nu zice, că ne face pentru-că suntem slabi, întreb eu, cine se va pune cu noi alături, cine se va alia cu noi! (*Adevărat! Așa-i! în dreapta și în stânga. Mișcare în stânga extremă*) Nime. Aceasta e doar fricos.

Amicul Beöthy Akos și colegul deputat Komjathy încă au întrebat, să se ridice cineva și să spună ce a folosit până acuma poziția de mare putere și armata mare ce susținem? (*Așa-i! în stânga. Strigăte: Au nimic! țeară*). Imi iau permisiunea a răspunde. (*Sauzim! Sauzim!*) A folosit, pentru-că am putut susține pacea, că în timpul acesta ne-am putut cultiva, am putut munci, până la un punct ne-am putut înalța. (*Mișcare și sgomot în stânga extremă*). A folosit, căci deși lângă hotarele țării

noastre s'a petrecut un mare război, noi fără a ne amesteca în acest război, ne-am putut apăra interesele. (*Aprobare în dreapta*). A folosit și în acea, că ne-a câștigat aliați.

Dar să naște întrebarea mai departe: oare dacă până aci ne-a putut fi spre folos poziția de mare putere, este oare lipsă de ea și în viitor? St. meu amic Beöthy Akos zice că chestiunea orientală este numai o chiușă, de câte ori cere lipsa, o împing diplomații vicleni pe planul întâin, dacă nu vreau o fac să și dispară, dispăre cu totul fără urmă chiar.

Apoi să vedem, cum stă chestiunea aceasta. În adevăr chiușă este aceasta, care poate fi ori când scoasă pe plan? Binevoit! a arunca întâin o revirire asupra istoriei trecutului apropiat: Până ce Europa occidentală a beneficiat de pace, în orient a bătuit cinci războaie: războiul serbo-turc, muntenegrean-turc, turco-rus, serbo-bulgar, și greco-turc. St. amic vine ear cu sine în colisie, pentru că dînsul, care a combătut tot deuna politica externă a a ținut-o tot deuna de rea și o va ținea tot deuna de rea ori cum ar fi aceea, acum atribuie astfel de merite acestei politici, pe cari eu, care politica aceasta exterioară și scopurile ei marți tot deuna le-am aprobat, le țin de exagerate. Dînsul zice, că a încetat chestiunea orientală de a fi. Apoi, ar fi putut obține acest rezultat monarhia noastră? Dar aceasta ar fi o minune. Tratatul dela Berlin da, a făcut un pas înainte spre deslegarea acestei chestiuni, a apropiat consolidarea stărilor de acolo, a făcut posibilă în viitor aplauarea contractelor, dar a o face definitiv să dispară la aceasta n'a fost în stare. Și astăzi stările stau așa fel, că turcii nu sunt în stare a governa popoarele creștine de sub obăduirea lor spre ale face mulțumite, că anume aspirații ale provinciilor și țărilor în timpul mai nou formate între olaltă și față de imperiul otoman stau în contrast față. (*Așa-i! în dreapta*). Și azi stau așa deci lucrurile, că în fle-care zi putem sta înaintea războiului. (*Mișcare*).

Și chestiunea aceasta nu e de așa natură, ca să poată fi deslegată cu putere minimală, că în față ei am putea privi cu putere puțină. Pentru-că nu sunt numai statele acele în joc, carisunt mai slabe de cât noi, că toate puterile mari ale Europei sunt interesate în chestiunea orientală. Zice st. meu amic — și îi dau dreptate că cu Rusia nu suntem în antagonism. Merg mai departe nu suntem nici în contrast de interese. (*Sgomot și constetări în stânga extremă*) dar pentru acea nimeni nu va nega, că în Rusia există aspirații, tradiții și ambiții, cari dat sunt în contrast cu interesele noastre de existență, cari dacă vor eși la suprafață pot naște ceasuri fatale pentru monarhia noastră. Și nimeni nu va nega că acest e aspirații și ambiții vor căpăta putere în Rusia, dacă noi suntem slabi. (*Așa-i! Aprobări vii în dreapta*).

(Va urma).

A CUI E UNGARIA?

În „Budapesti Hirlap“ (dela 4 Februarie) Dr. Dobránszky scrie un lung articol, care începe după-cum urmează:

Vreme de-o mie de ani Ungaria a fost a Maghiarilor. Chiar și pe vremea când țeara era sub dominațiune turcească, proprietarii pământului Ungariei au fost maghiarii. Să privim însă acum în ziua de noi și să ne întrebăm: a cui este Ungaria acum? Cine sunt proprietarii pământului țării.

Sunt chestii cari ating adanc tărâș viecea noastră. Va fi bine să ne ocupăm de ele, mai ales pe acest timp când mii de cetățeni ungari emigrează în America ear pământul strămoșesc ne fugă de sub picioare în chip nespus de primejtos.

Euată cum se împart proprietățile în Ardeal:

moșii de	0—0005	jugăre	1,459.830	hect.	1,459.830
" "	5—0100	"	1,311.918	"	11,571.990
" "	100—1000	"	30.797	"	3,311.990
" "	peste 1000	"	3.977	"	7,461.040

Sunt deci în Ungaria 2,795.885 n. șt. Va să zică dintre 20 milioane locuitori, moșie vre-o, 2,794.000; numărul proprietăților e cu ceva mai mic, pentru-că unii au avut multe moșii.

Să presupunem însă, că sunt stăpîni proprietari câte proprietăți; și atunci cea poporația noastră de 19,700.000, rămân fără proprietate, 16.904.115 cetățeni.

Deși între proprietari sunt și oameni fără familie, dar să zicem că fiecare e căsătorit și că familia fiecăruia propriu e compusă din 4 membrii: atunci rămân fără nici o proprietate, 8516.670 cetățeni.

Și ne întrebăm acum: din ce țeară aceștia, când se știe că însuși cei 1.4 milioane 200.000 cetățeni cu proprietate toți trăiesc din proprietate, ci sunt intelectuali și funcționari: de stat, comitat, comună, biserică, întreprinderi, biserică etc. etc.

Putem apoi pune cel mult 1/4, rîndu suma celor cari sunt ocupați la miliție, țărâni, industrie, comerț etc.

Va să zică și după-ace am mai scos și acest număr din suma celor fără de proprietate, dar cu ocupație, și atunci rămân în țeară, din cei 16.904.115 cetățeni, numai 4.200.000.

Suntem deci țeară agrară, căci aproape 18 milioane (din 19.500.000) cetățeni trăiesc din veniturile câmpului.

A cui e ori-ce țeară? A acelora ai căror e pământul. Al cui e pământul țării noastre? Pământul țării noastre este al 2.795.885 proprietari. Aproape jumătate din numărul total al cetățenilor din această țeară nu are o palmă de pământ măcar.

Dar cel puțin pământul este al tuturor proprietarilor? Măcar de ar fi așa.

Întreb însă: ce fel de proprietar e cel care pe avere are întabulate datorii și cel la jumătate preț al pământului, ba chiar până la 70—80—90 %.

lometri de alungul malului înalt al mării. La poalele uriașului munte Cepparica, ear de pe la orășelul Vico equense urcă încet coasta cam pleșuvă a aceluiași munte, oferind însă de pretutindeni o privire admirabilă spre mare până la Ischia; spre Napoli vegetația devine din ce în ce mai abondantă și pe la orășelul Meta o pădure de măslini potolește cu crângul ei mohorit arșița soarelui dogoritor. Un viaduct impunător, numit „ponte maggiore“, conduce peste prăpastia dela Meta și acum șoseaua începe să coboare spre „piano di Sorrento“, o câmpie admirabilă, încunjurată de gigantica cuună a munților despre Amalfi și Salerno și cu o vegetație atât de buiacă, cum numai în acest Canan bine-cuvântat de Dumnezeu poate să existe. Grădini bine îngrijite de portocali, lămâi și smochini se înșiră una lângă alta formând o grădină întinsă dela munte pîn la mare.

Mai trecând prin câte-va sate mici, am sosit pe la ameză la otelul Cocumella, situat cam 1/4 de oră înaintea Sorrentului, pe malul mării, în mijlocul grădinilor de portocali, în o liniște idilică și admirabilă, — aproape de villa doamnei Gorgiacof.

Cum sezonul pe acel timp era slab, otelierul mi-a putut da cea mai bună odaie, la primul etagiu, cu o terasă magnifică de asupra mării. O, această terasă va rămâne neștersă în amintirea vieții mele, căci multe

ceasuri pline de estas am petrecut pe dina admirând panoramele încântătoare, ce o încunjură din toate părțile. Acolo am stat ziua și am stat seara și deșteptându-mă din somn am stat noaptea la zarea lunii și nu puteam să mă despart de acele vedenii, care imi faceau impresia unei lumi de nălucai.

Înaintea mea se întindea marea lucie, nesfârșită și măreață, visul și dorul cel mai încântător al vieții mele și valurile ei rostogolite se loveau de mal de Jasubul teraselor producând un murmur mai armonios decât ori-ce musică din lume. Și în această mare încântătoare vedeam la stînga carioasa formațiune vulcanică a insulei Capri cu ruinele vililor lui Tiberiu în vîrfurile manților; în fund mai departe se zăreau conturile insulei Ischia, ear la dreapta se întinde admirabilul golf neapolitan cu orașul Napoli și mai încoace Vesuvul, uriașul vizibil din toate părțile acestei regiuni. Ear spre sud se întindea lungul și pitorescul lanț de munți cu văile sale, cu vîrfurile sale pleșuve și apoi pe câmpia Sorrentului pădurea verde de portocali, visul din copilărie al tuturor nenorociților din regiunea nordului și din crângul întunecat și des al acestei păduri zimbeau mi de portocale și lămâi ca tot atâtea capete aurii de ingerași adorabili. Și mirosul te îmbăta și te transporta într'un vis, din

care ai fi dorit, să nu te mai deștepti nici-odată.

Sorrentenii numesc ținutul lor „il paradiso d' Italia“ și în adevăr nu e a-gerează. Și cine caută odihnă după o muncă grea și oboitoare sau liniște sufletească după un sbucium cumplit al sorții nemiloase, să se ducă la Sorrento, căci ce se poate în astfel de situații, acolo va găsi cu siguranță.

Sorrento e cercetat mai ales de Englezii și Americanii și când mi-am ocupat locul la masă cu cele 3 dame, care mai crau în pensiuine, vecina m'a și întrebat: „You speak english?“ — Dar sezonul principal începe în Februarie și când floarea portocalului răspândește mirosul său ambrosiac în acest paradis pămîntesc pensiunile și otelurile sunt pline de străini.

Orașul e construit pe o stîncă gigantică și îndrăzneată, care se ridică ca vre-o 50 de metri peste suprafața mării și e încungiuată atât spre răsărit, cât și spre apus de câte-o prăpastie adâncă și largă peste care duc poduri impunătoare de peatră. Locuitorii, cam 8000, trăiesc din esportul de portocale și lămâi, dar mai ales din venitele dela vizitatorii străini. Încă la anticitate „Surrentum“ era loc însemnat de vilegiatură al bogătașilor romani, ear în evul de mijloc ajunsese la o înflo-

rire și importanță mare, întocmai ca Salerno de pe coasta sudică a peninsulei.

În mijlocul orășelului este nișă, destul de mare și frumoasă, pe care trece ziua stau Sorrentenii vorbind, discutând și lărmuind ca toți Italianii, dar mai mult sacrificînd cultului: dulce far niente. Cum văd pe un străin îndată alungat de el și se oferă a-l duce cu trăsura la Caserto, o veche mănăstire, astăzi are copii orfanii, la Amalfi sau Solerno, la Castellommare sau ori unde voeste, înaintea acelor locuri în adevăr admirabile ear îi oferă a-l conduce în grădina de portocali, unde poate să culegă din copac fructe care îi convin.

În mijlocul pietei se ridică statuia marmoră alui Torquato Tasso, celebrul autor al poemului „La Gerusalemme liberata“, poet strălucit al Italiei, născut în Sorrento și nenorocit și el ca cei mai mulți oameni din lume.

Torquato Tasso era protegiatul puternicului principe Alfonso II d' Este și în imponentul castel al acestuia în Ferrara poetul era primit și găzduit ca cel mai iubit oaspe. Dar într-o oră fatală prietenul și bunăvoiața principelui s'a prefăcut în mânia și ură neîmpăcată și Tasso a fost închis în spitalul S. Anna, unde a stat numai puțin de 7 ani, dela 1579 până la

Ear proprietăți fără datorii a-bea mai sunt în țeară. Sume ce trec peste miliarde apasă, ca datorii, asupra proprietăților din patrie. Afară de acestea mai sunt apoi datorii pe cambii și alte soiuri.

Și cine ni a împrumutat? Pe calea băncilor îndeosebi acei străini bogăți, cari dețin scrisurile noastre rurale și fonciare.

Se adaugă apoi acestora străinii cari au în țeară proprietăți întinse... Insași moșia de odinioară a lui Rákoczy și cetatea dela Sárospatak este în proprietatea prințului Windisch-Grätz...

Ungaria, care n'a putut fi lustră dela noi cu puterea armelor, ni o iau acum, cu ajutorul creditului, cu bani și cărțile fonduare, ceata de bogăți străini.

Să vorbească cifrele.

DIN ROMÂNIA.

Fartul dela finanțe. Încă din primele zile s-a arătat lui Parisianu și a lui V. Demetrescu, acești doi foști funcționari ai ministerului de finanțe au ridicat acuzațiunile în contra d' lui E. Măcărescu, fost sub director al datoriei publice înainte de Parisianu.

E. Măcărescu însă, se bucura de o reputație cât se poate de frumoasă și era citat adese-ori ca un model de probitate. Acuzațiunile ridicate în contra sa trebuiau deci susținute prin dovezi temeinice.

Instrucția continuându-se, a dovedit că E. Măcărescu, în curul unui an și două luni, începând dela 1900, cumpărase, prin Banca de scont, 17 titluri de rentă 4 la sută de 5000 lei fiecare, și toate ieșiseră la sort.

16 din aceste titluri au fost încasate de Măcărescu prin un fost ajutor al său, dl Florian, ear al 17 lea l a încasat chiar el.

Duminecă, dl procuror general Tatăranu a mers acasă la Măcărescu, ca să l aresteze. Măcărescu însă lipsea; plecase la Roșiorii de Vede, trimis într'o anchetă de direcția Băncii Agricole.

Luni dimineață, Măcărescu trebuia să sosită în Capitală. Neterminându și însă ancheta, a întârziat.

Această întârziere părând suspectă, judecătorul de instrucție lansase prin telegraf dimineață, Marți la ora 9 și jum., un mandat de aducere în contra lui Măcărescu.

Măcărescu însă, plecase Marți dimineață cu trenul, dela Roșiorii de Vede la Turnul Măgurele.

Pe la orele 8 $\frac{1}{2}$, după cum telegrafiază procurorul de Teleorman, pe când trenul se apropia de gara T. Măgurele, în dreptul kilometrului 241.75, Măcărescu, fie prin accident, fie cu voință, a căzut sau s'a aruncat între vagoane, și a fost tăiat în bucăți de roatele trenului.

Nefericitul lasă în urma sa soție și mai mulți copii.

Răscumpărări de Anul-nou.

La apelul făcut de Dr. N. Oncu de a răscumpăra felicitările de Anul-nou prin dăruiți pentru biblioteca ce se întemeiază la Casa Națională, au mai răspuns următorii:

Suma precedentă Cor.	463.04
Pavel Moga, preot, Tormia	Cor. 4.-
Dr. L. Popovici, Viena	5.-
Total	Cor. 472.04

NOUTĂȚI.

ARAD, 7 Februarie n. 1903.

Procesul „Tribunei“. De două zile se debate la Curtea cu jurați din Oluj procesul de presă ce i-s'a intentat „Tribunei“ pentru mai multe articole, în care procurorul de stat a aflat — *agitare*. După-cum vestesc telegramele date ziarelor maghiare, tipograful Mohan, care luase la instrucție răspunderea pentru proces, la petrecerea finală s'a purtat foarte slab. Ar fi zis că nu și-a dat seama de ce face, când ia răspundere pentru articoli de altfel scriși, acum nu mai vrea să știe de nimic, nu ia răspundere pentru nimic. Unul dintre jurați a cerut ca președintele Curții cu jurați să-l pună pe Mohan să citească, de oare-ce lui li face impresia că nici să citească nu știe. Președintele a dat loc cererii și astfel bietul Mohan a fost pus, ca un școlar, să citească. Și a citit, spun tot știrile telegrafice, dinșor; a mărturisit însă că nu prea înțelege ce citește.

De „responsabilul“ ideal, Andreiu Balteș, e în temniță de câțva ani. Și noi nu criticăm că de ce se înfățișează „Tribuna“ la proces cu asemeni Strohmán, ci-i facem atenți pe „autorizați“ ca să nu mai scrie în batjocură despre „ceva Doppil“, ci să-și vadă de necazurile proprii.

Privitor la sfârșitul acestui proces, ni-se telegrafează:

După rechizitorul procurorului Dr. Csipkés, Dr. Cassiu Manu a ținut o frumoasă apărare, combatând punct de punct aserțiunile procurorului.

Totuși jurații au declarat vinovat pe acuzat în toate cele 8 articole incriminate. Tribunalul, sub presidenția baronului Szentkereszty a osândit astfel pe George Mohan la 15 luni temniță de stat ear din cauția „Tribunei“ se va detrage 11,000 coroane. Sentența d' asemeni va trebui să se publice în foale. La

cererea procurorului osânditul a și fost deținut.

Procesul ziarului „Branik“. Curtea cu jurați din Seghedin a osândit la o lună temniță și 100 coroane amendă pe Iancu Perici redactorul resbonsabil, pentru un articol în care curtea a aflat că e *agitare* contra Ungurilor. Articolul este scris de altfel d'un sârb care nu șede în Ungaria, ci în străinătate.

Slovacii prizoniți. Apărător în procesul ce se debate deja de-o săptămână înaintea Curții cu jurați din Nyitra, este Dr. Faynor, cunoscut Românilor din procesul dela 12 Septembrie 1893 al „Tribunei“ când a rostit o splendidă apărare la Curtea cu jurați din Cluj. El apără la Nyitra pe medicul Markovits Adolf și în vorbirea sa a accentuat cu multă putere dreptul limbii materne, citând legea de naționalități.

Advocatul Dr. Markovits s'a apărât singur. A respins acuzarea că a'ți iubi neamul, ar însemna că agiți în contra statului ungar. De asemeni a respins și acuzarea că frunțașii slovaci ar fi panslavi. Ci în cadrul unității de stat ungar își pretind dreptul limbii lor.

Condannarea lui Dr. Pavlovits. Eri tribunalul din Chichindamare a osândit la 2000 coroane amendă pe deputatul sârb Dr. Liubomir Pavlovits pentru vătămare de onoare la adresa elevilor șvabi pe cari în gara dela Chichinda auzându-i cântând un-gurește i-a ocârit.

Se știe, că deputatul sârb fusese acuzat de procuror pentru *agitatie* dar senatul de punere sub acuzare l-a absolvat și a rămas acuzat pentru delictul vătămării de onoare.

Prințesa Luisa, după știrile mai noi se va întoarce în Saxonia. El s'a și despărțit de Giron, care ar fi plecat la Bruxella, ear prințesa se va duce la Drezda, unde băiatul ei cel mai mare este grav bolnav.

Convingeți-vă despre adevărul celor ce-citiți zilnic. Zi de zi să ne înemăm: ghetetele lui Porter Vilmos sunt inescapabile; nime n'a adus încă în circulație marfă de calitate mai bună. Și cu toate că azi mușterii lui Porter s'au sporit în măsură foarte mare: totuși ținem să dsm un sfat sincer tuturor acelor cari până azi n'au fost încă mușterii lui. Să probeze odată ghetetele lui Porter și să se convingă că de adevărate sunt cele ce ne scriu zilnic de spre aceste ghetete vor vedea, că toate părțile constitutive ale ghetelor sunt esceleante, lucrul ireproșabil și că întru toate s'au ținut cont de regulile igienice. Ghetetele acestea nu stâng, nu rănesc piciorul, cu toate că sunt elegante și cu șic și ușoare. Cu atât mai văgtoș recomandăm tuturor să facă o probă, cu cât aceste ghetete sunt *eftine de tot*. Cumpărătorii mai au și avantajul că la cumpărări de 10 coroane primesc gratuit câte o fotografie în mărime naturală. Nr. telefonului 324. Ghetete se trimit spre probă la casă, dimineața dela 7 până sara la 9. Comenzile din provincie să execută grabnic dar cu toate acestea nu superficial.

Mama mântuită! Așa scrie un băiat recunoscător dlui Müller în Budapesta V. Vadász Nr. 42 K. Trimițătorului crucii electro-magnetice. R. B. N. 86967. Aceeași sună: Stimată Dle Müller! Nu pot să tac ca să nu vă exprim cea mai profundă mulțumită, pentru-că dacă există pe lume un mijloc cu efect atunci acela numai cel al D-Voastră. Mama mea suferea de 15 ani de stomac, și fu atacată de un așa reumatism, încât pentru noi de fel nu mai era nici o nădejde de a putea mântui pe mama noastră. Sămăna mai mult numai unul schelet omenesc, nu-și putea mișca nici un membru al corpului, și trebuia să o tractezi ca pe un copil mic. Imi luai scâparea la minunatul D-Voastră aparat la crucea electro-magnetice R. B. N. 86967 și spre cea mai mare bucurie mama noastră, după ce a purtat patru săptămâni aparatul D-Voastră, a părăsit patul, și se simte acum, multă Doamne, într'una bine și e sănătoasă. Nu pot îndestul de cald să recomand tuturor cari sufer de stări boale, să se adreseze

D-Tale și să facă încercare cu aparatul D-Tale binecuvântat Te rog înc'odată Dle Müller, primește sincera mea mulțumită, Damnez a să Te binecuvinteze și să și răspundească în-viția. Cu stimă Gheorghe Parth 11 Baracka.

POSTA REDACȚIUNELI.

D. Lupu, Luerin. Mai au acel drept și absolvenții școlilor comerciale.

ULTIME ȘTII.

Vifor în Dietă. O ședință viforoasă cum nu s'a mai văzut nici în parlamentul din Budapesta — a fost eri. Causa a fost vorbirea de alaltării a contelui Andrassy Gyula care a rescolit în așa măsură patimile încât un moment era temere chiar de bătae.

Ceasuri întregi a durat larma și șgomotul.

Când ministrul de honvezi Fejérvary a apostrofat pe Ugron furtuna a izbucnit cu elementară putere.

La un pasagiu din vorbirea lui Meszsy, Ugron a făcut o observare, la ce baronul Fejérvary a răspuns scurt și radical:

Nu sunt curios de părerile domnului Ugron.

Ugron Gábor: Dar țeara da.

Br. Fejérvary: De două ori și-au spus astempérate, căci la dincontra...

Aceste cuvinte au scos din sărite pe cei de pe băncile stângerii extreme. Deputații au sărit dela locuri până în incinta Camerii, amenințând cu pumnii pe ministrul de honvezi. Ciopoteșul presidentului s'a perdut în șgomotul asurzitor și a trebuit aproape o jumătate ora să suspende ședința, ca să se poată face liniște.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu.
Editor Aurel Popovici-Barcianu

Insertiuni și reclame.

În atențiunea publicului care zidește!

Nepuțând fi on. public care zidește în poziția de a putea cunoaște și ordinațiunile ministeriale, legea industrială care se referă la arhitecti, zidari, antreprenori, muncitori îndreptățiți numai pentru construirea de parterre, și în fine dispozițiunile acestora privitoare la măstiri cari n'au licență industrială, se ivesc nenumerate cazuri, că cu excepțiunea unor lucrări în stil mai mare ori mai mic se încredințează astfel de persoane, cari nu dispun nici de licență industrială nici de capacitate de a termina zidirea începută.

Între astfel de împregiurări apoi se face necesară intervenția autorităților și de regulă încurcarea în proces e sfârșitul. Recunoașterea că în jurul întreprinderilor și noi de multe ori facem erori mai mari ori mai mici, subscriind planuri de zidire și acelor cari de altfel nu puteau lua întreprinderea, prin aceasta le-am procurat licență de zidire, figurând ea și conducătorii tehnici la aceste lucrări.

Recunoscând însă situația aceasta necerată și ilegală subsemnații am constituit „Reuniunea zidarilor cu examen și cu legitimație din Arad“ și ne-am obligat cu toții că astorfel de persoane cari nu au calificație suficientă nu le vom face pe mână întreprinderi, pe seama lor nu vom mai subscrie nici planuri de zidire și nici vom mai figura ca conducători tehnici. Prin aceasta scopul nostru este să ajungem, ca publicul care zidește să fie cruțat de neplăceri și lucrările de edificiu să le încredințeze numai acelor persoane, cari sunt capabili și îndreptățiți spre executarea lucrărilor.

Cu adâncă cinste ne adresăm deci on. public din Arad și jur care zidește, că onorând cu încredere pe subsemnații măstiri cu examen cu legitimație să binevoiască a ne încredința nouă ori-ce soi de lucrări de zidari.

Arad, 24 Decembrie 1902.

Frick József, Szidor János, Tenczinger Károly, Lenkey Antal, Ausprung János, Kohut Gábor, Probst Mihály, Bozsik György, Gábor András, Ifj. Kállay Nándor, Kövöry Fál, Szabó Sándor, Wollák József, Czermann József, Groszmutk János, Giller Lipót, Horváth József, Sztojkovits János, membrii Reuniunii zidarilor cu examen și cu legitimație pentru Arad și jur.

1586 și de unde a-bea a fost eliberat după multe și stăruitoare interveniri.

Motivul adevărat al acestei pedepse grele nu este cunoscut cu siguranță. Poate că a fost îndrăzneala, ce a avut poetul înălțându-și privirea nevinovată la o principesă a palatului. Dar ori și cum s'a fi fost, Tasso a eșit din temniță cu corpul și sufletul zdrobit pentru totdeauna.

O, acest castel din Ferrara câte taine îngrozitoare va fi ascunzând între zidurile sale de fortăreață! Acolo a domnit odată Lucrezia Borgia, ca soția lui Alfonso I. Acolo se arată și astăzi temnițele suferane cu zidurile de un stânjin de groase, cu ferestrele de o palmă și cu gratii ca și la Castelul din care crudul Nicolae III a închis pe frumoasa Parisina și pe Azzo, înainte de a-i decapita în curtea Castelului, — precum ne spune Lordul Byron în poezia sa cu numele eroinei.

Pe lângă neîntrecuta poziție și superbul, aer pe lângă lămâi și portocale, Sorrento mai are o specialitate: Tarantella, un dans național, pe care îl joacă flăcăi și fete sau chiar și copii bătând tamburinele și cântând din gură pentru câți-va solzi. Și ori-cine cercetează acest pitoresc petec de pământ trebuie să se delecteze în mișcările grațioase și în melodia dulce și infocată a Tarantelei; precum toți străinii veniți la Napoli trebuie să asculte cântarea

cu refrenul: Santa Lucia, intonată în serile cu lună sub ferestrii de grupuri de tubaduri rătăcitori.

Și în sfârșit, după-ce am cutriat toate locurile de pe uscat și m'am odihnit la umbra răcoaritoare a portocalilor miroșitori, m'am urcat într'o barcă mână de doi Italiani musculoși și depărtându-mă de mal spre largul mării am privit de acolo întreaga peninsula și am admirat orașul și câmpia purpura verde și încântătoare, care îl încunjură și poruncind lopotarilor, să lase barca în voia valurilor, m'am delectat ceasuri întregi în acel tablou magic și totuși real și m'am convins, că Sorrento, patria fericită alui Tarquato Tasso, este în adevăr paradisul Italiei, a acelei grădini încântătoare și fără păreche, în care și cer și pământ și flori și paseri sunt altfel construite, unde și noroiul nu e noroi ca al nostru și chiar miseria și durerea sunt fermecătoare. Și ori și cine a călcat odată acel pământ sacru și a admirat dulceața și gingășia cerului său albastru și a băut din apa miraculoasă a legendarei Fontona di Trevi în urbea eternă și a adormit la murmurul tainic, în sufletul său amintirea n-ștearsă a acelor ferice zile și le va dori cu ardoare până în ceasul morții sale. Dr. I. T. Mera.

„BEREGSANA“,
cassă de păstrare societate pe acții în Beregsău.

CONVOCARE.

Onorații acționari ai casei de păstrare „Beregsana“ sunt convocați prin aceasta la

a VIII-a adunare generală ordinară, 899 1-1

care se va ține în Beregsău la 1 Martie 1903 st. n. la orele 10 a. m. în școala confesională.

Obiecte de pertractare:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghere.
2. Concluz asupra bilanțului anual.
3. Concluz asupra absolutului direcțiunii și al comitetului de supraveghere.
4. Fixarea marcelor de prezență a comisarilor de zi.
5. Eventuale propuneri.

Beregsău, la 1 Februarie 1903.

Active		Contul bilanțului.		Pasive	
	Cor.	fl.		Nor.	fl.
Cassa în numerar	2692	20	Capital social 500 acț. à 80 Cor.	40000	—
Cambii de bancă Cor. 81188-50			Fondul de rezervă general	3500	—
Credite cambiale cu acoperire ipotec. Cor. 82669.—	143852	50	Depuneri spre fructificare	26767	85
Imprumuturi ipotecare	1472	—	Cambii de bancă reacomptate	92274	—
Realități de vânzare	7331	85	Interese anticipate pro anul 1903	515	40
Efecte proprii	11390	—	Diverse conturi creditoare	621	76
Mobilier	704-40	—	Profit net	4335	71
după amortisare	104-40	—			
Diverse conturi debitoare	576	17			
	167914	72		167914	72

Eșite		Contul profit și pierdere.		Intrate	
	Cor.	fl.		Cor.	fl.
Interese pentru dep. spre fructif.	1291	06	Interese după cambii de bancă	7918	90
Salare	1040	—	Interese după credite camb. cu acoperire ipot.	4934	87
Marce de prezență	146	40	Interese după imprumut ipot.	115	28
Contribuție erarială și comunală	607	55	Provisiune	208	50
Interese de reacompt	5628	68	Venite scutite de dare:		
Chirie și spese de cancelarie	597	07	Venitul realităților	566	10
Contribuție după interese la depuneri spre fructificare	107	28	Venitul realităților	15	—
Amortisare din mobilier	104	40			
Profit net	4235	71			
	18768	15		18768	15

*) Încât propunerea direcțiunii va fi primită, fondul de rezervă se va urea la suma de 7.700 cor.

Beregsău, 31 Decembrie 1902.

Merza, director executiv. **Clecan,** comptabil.
Direcțiunea:
Dr. Aurel Cosma, **Romulus Carabasiu,** **Ioan Balta,** **G. Mihailovici,**
Ion Luminosu, **St. Merza.**

Subsemnatul comitet a examinat contul bilanțului, precum și cel de profit și pierdere, și confruntându-le cu registrele principale și auxiliare purtate în bună regulă, le-a aflat cu acelea în consonanță și esacte.

Comitetul de supraveghere:

Ionasiu, președinte. **Georgiu Bugariu,** **Iovan Ciulan,** **Simeon Falnița,**
Iovan Nicolescu.

Spre binevoitoarea atențiune!

Am onoare a Vă încunoștința, că am deschis în **Arad, strada Deák Ferencz Nr. 24** vis-à-vis de biserica reformată, un institut de

lithographie, cyncographie și autographie.

Efectuesc tot felul de lucrări care se țin de aceste branșe, precum: cărți de vizită, de adrese, bilete de logodnă și cununie, invitări, vignete, capete de scrisori, placate (afișe), note, blanchete, caete de caligrafie, de desen, peisage, atestate diplome, acții libele de depunere și tot felul de lucrări artistice și în culori etc. etc. Prețuri moderate.

Asigurându-Vă, că mi voi da toată silința, să îndeplinesc lucrările primite cu cea mai mare punctualitate și promptitudine, conform gustului și dorinței, Vă rog să binevoiți a mă onora și sprijini cu prețurile D.-Voastre comande.

Cu toată stima:

PETRU SIMTION, proprietar de lithographie.

MELANOGENE

Cel mai plăcut și cel mai bun preparat pentru văpsirea părului este de culoare neagră și brunetă. — În timp de câteva minute prin acest excelent și nesticăcios preparat se pot văpsi în culoare neagră sau brunetă: părul, barba și mustața. — Această culoare e permanentă și nu se poate deosebi de culoarea naturală; nu se murdărește și nu se poate spăla nici cu săpun nici cu apă caldă. E nesticăcios și întrebunțarea e foarte simplă. Prețul preparatului e: 2 cor. 80 flieri. Preparatul, care

face părul blond,

ori-cărui păr, în câte-va minute, îi dă atât de plăcuta culoare blondaurie, în culoarea inului, cenușie sau de ori-ce culoare dorită, fără-ca să atace părul. — Prețul: o sticlă 1 cor., o sticlă mare 2 coroane.

Poftiți a fi cu atențiune la marca de patentă!

TEA HAJDU

este un preparat probat în nenumărate cazuri pentru boale de pept și plămâni. Se poate folosi cu cel mai bun succes în contra tusei, durerii de gât, răgușelii, în contra tusei măgărești, îngreșării, în contra tuturor boalelor de pept; în contra îmbolnăvirii de gât, laringe, plămâni, în contra respirațiunii grele, a boalei de pept și a astmei etc.

Prețul: 50 flieri. 698 - 67

SPIRT CONTRA REUMEI
(spiritul „Mankós“)

se vinde în preț de 1 coroană.

S'a dovedit ca un preparat excelent în casurile de boale de: reumă, de cangrenă, amorțirea mușchilor, dureri de nervi, de crucea spinării, de junghieri, paralizii, amorțea de mușchi și vine, precum și pentru înviorarea pielii etc. La slăbire din pricina bătrâneții, precum și la oboesile turșiilor, înainte și după ture mal lungi, ajată mult prin ungerea (frecarea) cu acest preparat (numai în exterior) S'a probat în casurile nenumărate.

Gutori FÖLDES KELEMEN,

apotecă și laborator chimic
 Telefon 111. în ARAD. Telefon 111.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta. Nu e leac secret. vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, ținuturi de ureche, bătaie de inimă, sgârșiri de inimă, astma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, udului în pat, influenza, insomnia, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și contra multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Inșușirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenească binefăcătorul curent, când pe departe vindecă cu succes boalele aflătoare, care pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărilor, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile mele, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro magnetic prin deosebită-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și răspândit.

Chiar și ieftinătatea estraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înținare. 624 - 139

Prețul aparatului mare e Cor. 6. folosibil la orburi învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4. folosibil numai la copil și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și expedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K
 colțul str. Kálmán.